

Հայկական Լուրեր

Արցախի Խորհրդարանը Սահմանադրական Բարեփոխում Կատարեց

Արցախի Ազգային ժողովը այսօր՝ Փետրուար 2-ին առաջին ընթերցմամբ ընդունեց «Արցախի սահմանադրութեան փոփոխութեան մասին» օրէնքի նախագիծը: Նաեւ որոշում կայացուցաւ զայն ուղարկել Արցախի Գերագոյն դատարանին՝ անոր սահմանադրականութեան հարցը որոշելու համար: Նշենք, որ այս փոփոխութեամբ Արցախի վարչատարածքային բաժանման վերանայման ժամկետը 5 տարիէն դարձաւ 10 տարի:

Արցախի Սահմանադրութեան 173-րդ յօդուածին մէջ նշուած է. «Վարչատարածքային բաժանման վերանայումը պէտք է իրականացուի Սահմանադրութիւնը ուժի մէջ մտնելուց յետոյ՝ ոչ ուշ քան հինգ տարում», իսկ այդ ժամկետը կը լրանայ այս տարուայ Մարտին:

Աժ պատգամաւոր Սէյրան Հայրապետեան հարց տուաւ, թէ ինչ կը նախատեսեն այս 5 տարուան մէջ, որ նախապատրաստուին վարչատարածքային բաժանման: Ի պատասխան, Արցախի նախագահի ներկայացուցիչ, տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցածքներուն նախարար Հայկ Խանումեանը ըսաւ. «Համապատասխան քաղաքական որոշման դէպքում, այդ թւում քաղաքական ուժերի կարծիքը հաշուի առնելով, համապատասխան հայեցակարգ կը մշակուի: Մինչեւ պատերազմը խոշորացման էինք գնում, սակայն պատերազմի հետեւանքները հաշուի առնելով քաղաքական ուժերն առաջարկեցին, որ այդ ճանապարհով չգնանք: Յառաջիկայում որոշ նախաձեռնութիւններ կը լինեն միջհամայնքային միաւորումների հետ կապուած, որը խոշորացում չէ»:

Նշենք, որ Արցախի Աժ այս նիստերու օրակարգին մէջ ներառուած են նաեւ հետեւեալ հարցերը.

«Ժամանակաւոր անաշխատունակութեան եւ մայրութեան նպաստներու մասին» օրէնքին մէջ փոփոխութիւն կատարելու մասին» օրէնքի նախագիծ «Տեղական տուրքերու եւ վճարներու մասին» օրէնքին մէջ փոփոխութիւններ եւ լրացումներ կատարելու մասին», «տեղական ինքնակառավարման մասին» օրէնքին մէջ լրացում կատարելու մասին» օրէնքներու նախագիծերու փաթեթը:

Օրակարգին մէջ ներառուած են նաեւ հարցեր ԱՀ նախագահին եւ Կառավարութեան անդամներու, պատգամաւորներու յայտարարութիւններ:

Կոչ Կ'ընենք Հայաստանի Հանրային Հեռուստաընկերութեան Վերականգնելու ՀՀ ՄԻՊ-ին Առնչուող Բնականոն Հեռարձակման Քաղաքականութիւնը. Եւրոպական ՄԻՊ Հիմնարկի Յայտարարութիւնը

Խիստ մտահոգիչ է, որ Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերութիւնը կ'իրականացնէ Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի գործունեութեան հեռարձակումը արգելափակելու արդէն երկարաժամկետ քաղաքականութիւն. Եւրոպական Մարդու իրաւունքներու Պաշտպանի հիմնարկի յայտարարութիւնը.

Եւրոպական Մարդու իրաւունքներու Պաշտպանի հիմնարկը յայտարարութիւն տարածած է «Հայաստանի մարդու իրաւունքներու պաշտպանի գործունեութեան հեռարձակումը Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերութեան կողմէ արգելափակելու վերաբերեալ»: Յայտարարութեան մէջ, մասնաւորապէս, կը նշուի.

«Մեզի համար խիստ մտահոգիչ է, որ Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերութիւնը, ստեղծուած ըլլալով Կառավարութեան կողմէ, կ'իրականացնէ Մարդու իրաւունքներու պաշտպանի գործունեութեան հեռարձակումը արգելափակելու արդէն երկարաժամկետ քաղաքականութիւն: Հայաստանի մարդու իրաւունքներու պաշտպանը անկախ է եւ կը վայելէ իրական յարգանք, անոր հեղինակութիւնը ունի միջազգային ճանաչում:

Հայաստանի մարդու իրաւունքներու ազգային հաստատութիւնը կարելորդ դեր ունի մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան եւ ժողովրդավարութեան խթանման գործին մէջ: Անիկա կը բարձրացնէ քաղաքացիներու իրազեկուածութիւնը իրենց իրաւունքներուն վերաբերեալ ոչ միայն յայտարարութիւններու, այլ նաեւ իրազեկուածութեան բարձրացման հանրային արշաւներու միջոցով, ինչպէս նաեւ կը նպաստէ քաղաքացիներու կողմէ հանրային իշխանութեան մարմիններու նկատմամբ վերահսկողութեան:

Չափազանց կարելորդ է այն, որ Հայաստանի մարդու իրաւունքներու պաշտպանը տեղեկութեան անփոխարինելի աղբիւր է շարք մը ոլորտներու մէջ (օրինակ՝ խոշտանգումներու կանխարգելումը Կանխարգելման ազգային մեքենականութեան կողմէ քրեակատարողական հիմնարկներ այցելու միջոցով՝ որպէս բացառիկ իրաւասութիւն) եւ կը ծառայէ այլընտրանքային տեսակետներու կամ իրական վիճակի վերաբերեալ տեղեկութեան վստահելի աղբիւր հասարակութեան համար:

Մարդու իրաւունքներու ազգային հաստատութիւնները պաշտպանուած են միջազգայնօրէն (Եւրոպայի խորհուրդ, ԵԱՀԿ եւ այլն): Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերութեան քաղաքականութիւնը Եական վնաս է սահմանադրական այս հաստատութեան հանրային հեղինակութեան եւ, հետեւաբար, անոր արդիւնաւետութեան՝ մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան անոր կարողութիւնները սահմանափակելու միջոցով:

Շար. Էջ 02

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Մեկնեց Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ

Փետրուարի 1-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ Ճայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը հայրապետական այցով մեկնեց Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ:

Միացեալ Նահանգներում Նորին Սրբութիւնը հանդիպումներ կունենայ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի բարերարների հետ՝ քննարկելու Մայր Աթոռի կողմից իրականացուող ծրագրերը:

Հայկական Լուրեր

Կոչ Կ'ընենք Հայաստանի Հանրային Հեռուստաընկերութեան Վերականգնելու ՀՀ ՄԻՊ-ին Առնչուող Բնականոն Հեռարձակման...

Սկիզբը Էջ 01

Մենք ուշադիր կը հետեւինք այն դժուարութիւններուն, որոնց կը բախի Հայաստանի մարդու իրաւունքներու ազգային հաստատութիւնը շարք մը ոլորտներու մէջ հանրային իշխանութեան մարմիններուն հետ յարաբերութիւններուն մէջ, սակայն ատիկա պէտք չէ ազդէ Կառավարութեան կողմէ հիմնադրուած Հանրային հեռուստաընկերութեան վերաբերմունքին վրայ՝ կապուած հեռարձակման հետ:

Այսպիսով, մենք կոչ կ'ընենք Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերութեան եւ Հայաստանի հանրային հեռարձակողի խորհուրդին անյապաղ վերջ դնելու այս անընդունելի քաղաքականութեան եւ վերականգնելու Հայաստանի մարդու իրաւունքներու պաշտպանին առնչուող բնականոն հեռարձակման քաղաքականութիւնը:

Այս է երկրին մէջ հանրային ճիշդ տրամադրութիւնը խթանելու ճանապարհը»:

Պատմութեան Մէջ Այսօր

Լուսանկարիչ Ճորճ Սեմերճեանը 41 տարեկան հասակին զոհուեցաւ Լիբանանի Զաղաքացիական Պատերազմին վայրագութիւնները նկարելու պահուն: Ան մահացաւ 3 Փետրուար 1990ին, անոր նախորդող 31 Յունուարին կրակոցի մը անողորմ թիրախը դառնալով:

Լիբանանին Զաղաքացիական ամբողջ Պատերազմը վաւերագրած Ճորճ Սեմերճեան նշանաւոր լուսանկարիչին մահը, իր տիկնոջ՝ Լուսիա Թորոս Սաթճեան Սեմերճեանին եւ երկու փոքր դուստրերուն՝ Մարիա եւ Սեւանային հետ սգաց Լիբանանի լրագրական ասպարեզի ամբողջ ընտանիքը:

Լուսանկարիչի տաղանդը բնածին շնորհ էր իր մօտ, որ ան

դրսեւորած է կանուխ հասակէն շուտով հասնելու միջազգային մակարդակի:

Գեորգ Սեմերճեան իսկական անունը վերածուած է Ճորճի իր արաբ տնօրէնին կողմէ անելի հեշտ ընկալումի համար: Իր գործընկերներուն մէջ Սեմերճեան մեծ յարգանք վայելած է: Ան եղած է Լիբանանի Լուսանկարիչներու Սենտիքայի նախագահ:

Ճորճ Սեմերճեան Լիբանանեան Զաղաքացիական Պատերազմը արխիւացուց հոյակապ կերպով: Իր առաքելութեան կատարման համար անհրաժեշտ էր վազել Լիբանանի ճամբաներուն վրայ ինկած դիակներու կողքով: Չնայած ամէն դժուարութեանց ան վաւերագրեց պատերազմը մինչեւ իր եղերական մահը երբ ինկաւ իր առաքելութիւնը կատարած պահուն:

Հայազգի լուսանկարիչը խիզախ գինուոր էր: Չէնքի փոխարէն տեսախցիկով եւ իր արուեստագետի բնագոյով անջնջելի վկայութիւններ պարգեւեց Լիբանանի պատմութեան համար: Յարգանք իր յիշատակին:

Սուրբ Էջմիածնի Կրօնասէր Տիկնանց Համախմբումի Վարչութիւնը այցելեց Լիբանանի Հայ Համայնքի Դարմանատունները, Ընկերային-Ծառայութեան Կեդրոնները

Բարեսիրական ծառայութիւնը եղած է Սուրբ Էջմիածնի Կրօնասէր Տիկնանց Համախմբումի գլխաւոր առաքելութիւններէն, եկեղեցական եւ այլ ծառայութիւններու կողքին: Մեկնելով լիբանանահայ համայնքին դիմագրաւած ընկերային-տնտեսական ծանր պայմաններէն եւ կարեկից հայորդիներու օգնութեան ձեռք մեկնելու նախանձախնդրութենէն, 2022-ի Յունուար ամսուան ընթացքին, Համախմբումի վարչութիւնը ատենապետուի տիկին Անահիտ Տանձիկեանի գլխաւորութեամբ հերթաբար այցելեց լիբանանահայ համայնքի դարմանատունները, ընկերային-ծառայութեան կեդրոնները եւ խորհրդակցութիւններ ունեցաւ անոնց պատասխանատուներուն հետ, մօտէն տեղեակ պահուեցաւ խնամքի կարօտեալ տարեցներու, երեխաներու, ընտանիքներու իրավիճակէն:

Երեքշաբթի 04, Յունուար 2022

- Ճինիշեան Յիշատակի Հիմնադրման Տնօրէնուի Օրդ. Փոլին Սաղըրեանի հետ:

- ՀԲԸՄ-ի Դարմանատուններու ներկա-յացուցիչ Օրդ. Արին Ղազարեանի հետ:

- ՀԿԲՄ Դարմանատան Տնօրէնուի Տոքթ. Սիլվա Զեօշկերեանի հետ:

Զորքշաբթի 05, Յունուար 2022

- Հաուրտ Գարակեօզեան հաստատութեան պատասխանատուի ներկայացուցիչ, ընկերային ծառայող Տիկ. Զրիստինէ Դանիելեանին հետ:

Երեքշաբթի 18, Յունուար 2022

- Պուրճ Համուտի Յատուկ խնամքի կարօտ մանուկներու եւ պատանիներու Չուարթնոց կեդրոնի տնօրէն Տիկ. Վարդի Օհանեան Գեորգեանի հետ:

- Պուրճ Համուտի Հայ կաթողիկէ Նարեկ Տիրամօր ընկերային բժշկական կեդրոնի պատասխանատու՝ Տոքթ. Կոստան Եսփունճեանի

հետ:

Հինգշաբթի 20, Յունուար 2022

- Պուրճ Համուտի Հայ Տարեցներու Տուն ԶԱՂ կեդրոնի տնօրէն Վերապատուելի Սեպուհ Թերզեան հետ:

- Պուրճ Համուտի Լիբանանի Հայ Օգնութեան Խաչի Լ.Օ.Խ. "Արաքսի Պուլիտրճեան Ընկերաբժշկական Կեդրոն"-ի Տնօրէն Տիկ. Նազելի Աւագեանի հետ:

Երեքշաբթի 25, Յունուար 2022

- Ազունիէի հայ Ազգային Բուժարանի տնօրէնութիւն՝ Պրն Վահէ Գանպուրեանի հետ բուժարանի Պուրճ Համուտի գրասենեակը:

Այս բոլոր այցելութիւններու ընթացքին, Սուրբ Էջմիածնի Կրօնասէր Տիկնանց Համախմբումի վարչութեան անդամուհիները մեծապէս գնահատեցին եւ քաջալերեցին ծանր պայմաններուն տակ ընկերային-ծառայութեան կեդրոններուն եւ դարմանատուններուն պատասխանատուներուն աշխա-

տանքը, բարձր գնահատելով օժանդակութեան ճանապարհով դժուակ պայմաններուն մէջ հայ ժողովուրդի տարբեր զանգուածներուն օժանդակելու եւ դժուար պայմանները յաղթահարելու անոնց կողմը: Այս առիթով, Համախմբումի վարչական անդամուհիները դարմանատուններուն եւ ընկերային-ծառայութեան կեդրոններուն միջոցով, սրտաբուխ կերպով, առաջնային օժանդակութիւն եւ նիւթական օժանդակութիւն հայթայթեցին խիստ կարիքաւոր ընտանիքներուն: Սուրբ Էջմիածնի Կրօնասէր Տիկնանց Համախմբումի վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր լիբանանահայ ընկերային-ծառայութեան եւ դարմանատուններուն, հաստատութիւններուն, իրենց սիրալիր ընդունելութեան, համագործակցութեան համար:

ԱՆԱՅԻՏ ՏԱՆԶԻԿԵԱՆ

Նամակ Ամերիկայեն – 20 –

Ամերիկայի Գերակայությունը Կը Տկարանայ Աշխարհի Մեջ

ՆԵՐՍԵՍ ՊԱՊԱՅԵԱՆ

Ամերիկայի Հանրային կարծիքը շփոթի մատնուած է ի տես միջազգային զարգացումներու նկատմամբ Միացեալ Նահանգներու կեցուածքին:

Մէկ կողմէ Սպիտակ Տունը ամերիկացի հասարակութեան կը փորձէ Աֆղանիստանէն իր ուժերուն ամբողջական հեռացումը չքմեղել, միւս կողմէն կը միտի արդարացնել Ուքրանիոյ թիկունք կանգնելու իր յամառ վճռակամութիւնը:

Նորագոյն տուեալներու համաձայն, Ամերիկայի հանրային կարծիքը մեծ տարողութեամբ չի քաջալերեր իր զինեալ ուժերուն գործածութիւնը արտասահմանի մէջ: Այս տրամադրութիւնը յայտնապէս կ'անհանգստացնէ Ատլանտեան Ուխտը (ՆԱՅՕՆ): Առ այդ, մենասիրական երկիրներ. մասնաւորաբար Ռուսիոյ Դաշնակցութիւնն ու Չինաստանը, աւելի խրոխտ քայլեր կ'որոգեզեն՝ ազդեցութեան իրենց գոտիները ընդարձակելու եւ աստիճանաբար հանդէս կուգան միջազգային թատերաբեմին վրայ, որպէս դաշնակիցներ: Մոսկուան եւ Փեքինը վիթխարի քայլեր առած են վերջին հնգամեակին, ներդաշնակելու իրենց զինեալ ուժերը եւ զօրացնելու տնտեսական կապերը: Անցեալ շաբաթ, Իրանի ծովային ուժերուն հետ, ռուսական եւ չինական ուժերը, լայնածաւալ զինուորական փորձերու ձեռնարկեցին Հնդկաց Ովկիանոսին մէջ:

Միացեալ Նահանգներու ցարդ վայելած միահեծան գերակայութիւնը աշխարհի մէջ, այսօր սկսած է խնդրոյ առարկայ դառնալ եւ դժմ յանդիման կը գտնուի մեծ հարցականի մը առջեւ:

Սովետ Միութեան փլուզումէն երեք տասնամեակներ ետք, Ռուսիան կը փորձէ առաւել եւս Ուքրանիան անդամահատել, տկարացնել, 2015 թուականին, զինուորական նախադրականութեամբ: Հակազդելու առաջադրութեան Ռուսական բանակին զանգուածային ներկայութիւնը Ուքրանիոյ արեւելեան սահմանին մերձակայքը, Միացեալ Նահանգները վերջին օրերուն մեծաքանակ զենք եւ զինամթերք կը հայթայթէ Զինուոր: Արդէն իսկ 290 միլիոն տոլարի արժողութեամբ, յարաբերաբար արդիական զինուորական կազմաճներ հասած են Ուքրանիա: Ամերիկեան արժանահաւատ աղբիւրներ կը հաստատեն թէ աւելի քան երկու հարիւր ամերիկացի մասնագէտներ այսօր տեղադրուած են Ուքրանիոյ արեւելեան հողատարածքին վրայ, ուքրանական բանակին միաւորները մարզելու համար:

Անշուշտ Զինուորը ձեռնածալ չի մնար:

Չորեքշաբթի, Յունուար 26-ին, Ռուսական Տումային (Խորհրդարանին) առջեւ պաշտօնական ելոյթի մը ընթացքին, ռուսական դաշնակցութեան (ՌԴ) Վերերան Արտաքին գործոց նախարար Սերկեյ Լաւրով իրապարակաւ յայտարարեց թէ նախագահ Փութին հեռաձայնային խօսակցութիւններ ունեցած է Հարաւային Ամերիկայի երեք նախագահներուն հետ, Գուպա, Վենեսուելայ եւ Նիքարակուա, տնտեսական, զինուորական եւ զինուորական-թեքնիք կապերը ամրապնդելու նպատակաւ:

Մոսկուան ոտնձգութիւն կը համարէ Միացեալ Նահանգներու եւ Ատլանտեան Ուխտի զինուորական եւ տնտեսական օժանդակութիւնը Ուքրանիոյ եւ վճռակամութիւն յայտնած է հակազդելու: Այնպէս կը թուի թէ այն պարագային, եթէ Զինուոր տրամադրուած խոշոր այս օժանդակութիւնը շարունակուի, Մոսկուան զինուորական իր ներկայութիւնը պիտի ընդլայնէ Գուպայի մէջ, որ միայն 90 միլիոն հեռու է Միացեալ Նահանգներու ցամաքամասէն: Աւելին, Ռ.Դ. իր օդուժը եւ հակաօդային սարքաւորումները կրնայ տեղադրել Ամերիկայի մօտիկ Վենեսուելայի եւ Նիքարակուայի մէջ:

Որպէսզի Ատլանտեան ուխտը շարունակէ հակառուս իր դերը կատարել, Եւրոպայի ուժանիւթի ապահովութիւնը պէտք է երաշխաւորուի Ամերիկայի կողմէ: Այս գետնի վրայ, Ուաշինկթընը վերջին օրերուն տենդազին

աշխատանքի լծուած է Միջին Արեւելեան, յատկապէս Արաբական Ծոցի երկիրներէն քարիւղ եւ բնական կազ հայթայթել Եւրոպայի: Ինչպէս ծանօթ է, Եւրոպայի ուժանիւթի հայթայթման կարեւոր մէկ մասը Ռուսիոյ կողմէ կը մատակարարուի: Յատկապէս Գերմանիան մեծապէս խոցելի է այս բնագաւառէն ներս:

Այս օրերուն խիստ ձգտուած լարուածութիւնը Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ Ռուսիոյ խոր մտահոգութիւնն պատճառող ՆԱՅՕ-ի ընդարձակումն է: Զրեմիլի պաշտօնական խօսակերպ, Տիմֆորի Փետրով այս երեւոյթը «Մահ ու Կենաց» բառերով սահմանեց:

Այն պարագային երբ Ուքրանիան ներգրաւուի ՆԱՅՕ-ի շարքերէն ներս, Ատլանտեան Ուխտը սահմանակից պիտի ըլլայ Ռուսաստանին: Ոչ միայն անընդունելի է այս Մոսկուայի դեկլարներուն համար, այլ սա, Նախագահ Փութինի Կարմիր Գիծն է:

Ամերիկեան զինուորական ներկայութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ տպաւորիչ է: Զարթար կը հիւրընկալէ Միացեալ Նահանգներու խոշորագոյն ռազմախարխիւր: Իրաք, Զուէթ եւ Արաբական Միացեալ Էմիրութիւնը իրենց կարգին ընդունած են ամերիկեան զինեալ ուժերու տեղադրումը: Այսպէս կոչուած «Արաբական Գարուն»-ի չարագուշակ պատուհասէն ծնունդ առած Սուրիական ողբերգական քաղաքացիական պատերազմի տխուր պայմաններէն օգտուելով, շուրջ երկու հազար ամերիկացի զինուորներ, օժանդակութեամբ օդուժին, կը գործեն Սուրիոյ հիւսիսակողմը՝ քիւրտ մարտիկներու կողքին: Ռուսական ներկայութիւնը շրջանին մէջ, համեմատաբար, շատ աւելի համեստ է եւ սահմանափակ: Սուրիոյ մէջ միայն կան օդուժի եւ ծովային ուժերու պատկանող երկու ռազմախարխիւրներ: Լիպիոյ մէջ ռուսական յառաջխաղացքը բաւական յաջող ընթացքի մէջ էր, մինչեւ որ Թուրքիան զինուորական կտրուկ միջամտութեամբ առաջարկեց ոչ-պաշտօնական ռուս մարտիկներու ներկայութիւնը մայրաքաղաք Թրիփոլիի արուարձաններուն մէջ: Այնուհետեւ, աւելի քան երկու հազար ռուս ռազմիկներ, ըստ արեւմտեան աղբիւրներու, որոնք կը պատկանին Ուսկընըր կազմակերպութեան, տեղադրուած են ընդհանրապէս երկրին հարաւակողմը:

Բոլոր այս իրադրութիւնները պատահականութեան արդիւնք չեն: Վերջին տարիներու իրադարձութիւններուն գումարն են եւ կը պարտադրեն Ամերիկայի գերակայութեան իր դերը չզիջիլ, որեւէ երկրի մէջ:

Ուքրանիոյ տագնապին շուրջ տիրող կացութիւնը ենթադրել կուտայ թէ Ամերիկայի ոսիսները պատեհութիւն մը կը նշմարեն իր վարկը վիրաւորելու: CNN-ի քաղաքական մեկնաբան Սթեֆըն Զոլլինգ այսպէս կը բնութագրէ միջազգային ներկայ իրադրութիւնը. «Ամերիկայի դժմ յայտնուող մարտահրաւերները այն տպաւորութիւնը ստեղծած են արտասահմանի մէջ թէ Ամերիկան այն ուժը չէ, ինչ որ է 20-րդ դարու երկրորդ կիսուն»: Ան կ'աւելցնէ. «Հակառակ Նախագահ Պայտընի հաւաստիացումներուն, թէ «Ամերիկան վերադարձած է», ամերիկեան ուժերուն քառսային հատուցումը Աֆղանիստանէն, Ուաշինկթընի խոստումներն ու կարողութիւնը հարցականի տակ կը դնեն: Ամերիկայի հակառակորդները քաջ կը գիտակցին, թէ 20 ամեայ յոգնեցուցիչ եւ սպառիչ պատերազմը ամերիկացի ժողովուրդը անմարսելի կը գտնէ եւ կ'եզրակացնեն, թէ Ուաշինկթընը կրնայ լքել ռազմավարական իր պարտաւորութիւնները՝ հաջա քաղաքական ներքին նկատումներուն»: Ամերիկացի քաղաքական վերլուծողներ կը գտնեն թէ այս հարցերու ետին, քիչ թէ շատ, Նախագահ Փութինը առկայ է. Ուքրանիա, Սուրիա, Լիպիա եւ Ասիա: Ֆինոնա Հիլ, Նախկին բարձրաստիճան պաշտօնատար մը Պետական Պաշտօնատան մէջ. (State Department) յայտնի էր հակառուս հակումներով, կը պնդէ թէ ռուս նախագահին սրբազան առաքելութիւնն է Միացեալ Նահանգներ արտաքսէ Եւրոպայէն: Դարձեալ Տիկին Հիլի վկայութեամբ Փութին կը նկատէ ամերիկեան ուժին տեղեկատուութիւն «Ան (Նախագահ Փութին) կը գնահատէ թէ Ամերիկան կը գտնուի այն վիճակին մէջ, ինչպէս էր Ռուսիան Սովետ Միութեան փլուզումէն ետք. Մահացուօրէն վիրաւոր՝ ներքին ճակատի վրայ եւ նահանջող՝ արտասահմանի մէջ իբրեւ դարման ան կը յանձնարարէ անդրդուելի մնալ Ուքրանիոյ կողքին, զգուշացնելով, որ Ուքրանիոյ հարցով որեւէ մեղմացում իր ցաւալի անդրադարձը պիտի ունենայ այլուր:

Պատերազմի շեփորները կը հնչեն, սակայն դիւանագիտութիւնը ողջ է տակաւին, թէեւ կը կաղայ, բայց կրնայ կանխել որեւէ արհաւիրք:

Նիւ Եորք

Մշակութային Արձագանգ

Նոր Հրատարակություններ

– Թեքեան Վահան, «Արեւ» խմբագրականներ (1915-1945)», կազմողներ՝ Պետրոս Թորոսեան եւ Անդրանիկ Տազեան, հրատարակութիւն Թեքեան մշակութային միութեան Հիմնադիրներու մարմնի եւ Ա. Մ. Ն.ի եւ Քանաւայի Կեդրոնական վարչութեան, Հայկազեան համալսարանի հրատարակչութիւն, Պէյրութ, 2022:

– «Հերոսներու ճանապարհը – Զօրավար Անդրանիկ, Վաղարշակ Շահինեան», հայերէնէ թարգմանեցին Հեղինար Մելքոն Մելքոնեան (Զօր. Անդրանիկի հատուածը) եւ Փոլ Շահինեան (Վ. Շահինեանի հատուածը), խմբագիր՝ Թաթուլ Յակոբեան, հրատարակիչ՝ Հայկական ուսումնասիրութիւնների «Անի» կենտրոն, Նիւ Ճըրզի – ԱՄՆ, 2021, 264 էջ (Զօրավար Անդրանիկի քարտուղարներէն եղիշէ Քաջունիի «Զօրավար Անդրանիկ – Հայկական առանձին հարուածող զօրամասը» յուշագիրքը եւ Առաջին աշխարհամարտի մասնակից վանեցի կամաւորական Վաղարշակ Շահինեանի յուշերը) (անգլերէն):

– «Հոգիներու աճուրդը – Յօշոտուած Հայաստան – Օրորա Մարտիկանեանի պատմութիւնը», անգլերէնէ թարգմանեց Վարդան Մատթեոսեան, աշխատասիրեց եւ յառաջաբանը հեղինակեց Եղուարդ Գոգալեան, «Էտիար» հրատարակչութիւն, Պուէնոս Այրես, 2022 (Մեծ Եղեռնի ակաւատես Արշալոյս Մարտիկեանի վկայութիւնը, Նոյնանուն շարժանկարէն 16 լուսանկար, առնչակից նկարներ) (սպաներէն): Լոյս տեսած է Համագային հայ կրթական եւ մշակութային միութեան հովանաւորութեամբ:

– Մանուկեան Աբել քահանայ, «Մարդասիրութեան վկաներ – Զուգեցերի մարդասիրական գործունեութիւնը Օսմանեան կայսրութեան մէջ հայոց ցեղասպանութեան ընթացքին 1894-1923», հրատարակիչ՝ գրատուն «Անթուան», Պէյրութ, յունուար 2022, 606 էջ (15,5 x 23 սմ.) (գովիցերական անտիպ փաստաթուղթերու հսկայական հիմքով պատմագիտական արժեքաւոր աշխատութիւն, 82 լու-

սանկարներ, 7 քարտէս, օգտագործուած աղբիւրներու ցանկ, առարկայացանկ, անձնանուններու եւ տեղանուններու ցանկեր) (ֆրանսերէն):

– Նակ Ալաքանանտա, «Կալկաթայի հայերը», Զալքոթա-Հնդկաստան, փետրուար 2021, 127 էջ (10 տարուայ աշխատանքի շնորհիւ՝ Կալկաթայի հայոց պատմութիւնը լուսանկարներու միջոցով. հազուագիւտ լուսանկարներ, փաստաթուղթեր եւ նկարներ):

– Չարենց (Սողոմոնեան) Եղիշէ, «Հրավառ հոգիներ – Souls on Fire», հայերէնէ անգլերէնի թարգմանիչ՝ Թաթուլ Սոնենց-Փափագեան, խմբագիր՝ Վիգէն Թիւֆէնքեան, հրատարակութիւն Համագային հայ կրթական եւ մշակութային միութեան, Քանաւայի շրջանային վարչութեան, Քանաւա, 4 յունուար 2022, 177 էջ (15,1 x 22,7 սմ.) («Ամբոխները խելագարուած», «Մահուան տեսիլ» [իր տարբերակներով], «Պատգամ» պոէմ-բանաստեղծութիւնները, երեք յաւելում, խմբագրի ծանօթագրութիւններ) (երկլեզու՝ հայերէն-անգլերէն):

– Տեւլըֆ Իվ (Dewulf Yves), «Հայաստան-Պրըթաները –

Հանդիպումներու պատումներ», «Մոնթաներ Նուար» (Montagnes noires) հրատարակչութիւն, Ֆրանսա, Նոյեմբեր 2021, 224 էջ (14 x 21 սմ.) (France-3 հեռատեսիլի կայանի պրըթոն վաղեմի թղթակիցը պատմական զուգահեռներ եւ համընկնումներ կը ներկայացնէ Հայաստանի եւ Ֆրանսայի հիւսիս-արեւմտեան Պրըթաներ տարածաշրջանին միջեւ) (ֆրանսերէն):

– Տոկիկեան Տենիս, «Հայոց ցեղասպանութեան փոքր հանրագիտարան – Մեծ Եղեռն», «Կեթներ» հրատարակչութիւն, Փարիզ, 2021, 662 էջ (21 x 28 սմ.) (ֆրանսերէն):

– «Ըստապի Տային», խմբագիր՝ Կարօ Յովհաննէսեան, Համագայինի «Վահէ Սէթեան» տպարան, Պէյրութ, 2021 (Հայկական Լեզունի մարտիկ եւ 1919-1922-ին Ըստապի գաւառակի հայութեան զինուորական գործի կազմակերպիչ Ովսիա Սաղաւնեանի (1887-1953) կեանքն ու գործունեութիւնը): Լոյս տեսած է Սեւակ ու Յակոբ Փանոսեաններու մեկենասութեամբ:

Պատրաստեց Գեորգ Նաթալի (Եազընեան)

«Հովիւի Խօսքեր».

Արեւմտեան Թեմը Հրատարակել Է Գարեգին Եպս. Խաչատուրեանի Ժողովածուն

Արեւմտեան թեմը, Յովնան Արք. Տերտերեանի առաջնորդութեամբ եւ օրհնութեամբ, պատրաստել եւ հրատարակել է Գարեգին Եպս. Խաչատուրեանի «Հովիւի Խօսքեր» խորագրով ժողովածուն: Այն 5-րդ հատորն է «Ոսկեղենիկ» մատենաշարի, եւ այս տպագրութիւնը նուիրուած է Արեւմտեան թեմի հիմնադրման 95-ամեակին:

Նոր հատորում զանազան աղբիւրներից ի մի են հաւաքուած Արեւմտեան թեմի անդրանիկ

Առաջնորդ Գարեգին Եպս. Խաչատուրեանի հոգեւոր բազմաթիւ երկեր, այդ թւում՝ Ս. Չատիկի մասին, «Հաւատքը եւ իր գործութիւնը», «Պահք եւ աղօթք», «Զահանայութեան կարգը» եւ այլն: Նիւթերի մի մասը տրամադրել Կ. Պոլսի միաբանութեան անդամ Գրիգոր Ա. Բիւյ. Տամատեանը:

Հատորը սկսուում է Առաջնորդ Սրբազանի ներածական խօսքով, ուր ընթերցում ենք. «Ոսկեղենիկ» մատենաշարի Ե. գրքոյկով ջերմ

փափազն ունեցանք պանծացնել յիշատակը՝ հոգիով հզօր Պատրիարքին: Հայ եկեղեցւոյ պատմութեան երկնականարին վրայ որոշապէս գրուած է բարի անունը՝ Խաչատուրեան Պատրիարքին՝ մեզի ծանօթ Գարեգին Տրապիզոնցի անունով»:

Ժողովածուն առիթ է՝ վերաթարմացնելու Գարեգին Եպս. Հոգեւորականի ու գիտնականի կերպարը հայ ընթերցողի մօտ, վերաբարձելու նրա միշտ արդիական ու հզօր պատգամները՝ ուղղուած հաւատաւոր հայորդուն, սփիւռքի համայնքներին, հոգեւորականներին: Օրինակ՝ Գարեգին Եպս.-ը «Հայ ժողովուրդ» խոհագրութեան մէջ գրում է. «Նոր սերունդը կա-

մըն է արդարեւ ոչ միայն կակուղ ու կերպրնկալ, այլ նաեւ արժեքաւոր կարելիութիւններով օժտուած: Կրնա՞ք ըլլալ ճարտար բրուտներ՝ ստեղծելու անոնցմէ ազնիւ ու այս երկրին ու մեր Ազգին համար պիտանացու անօթներ հաւատքի, կամքի, գործի, նուիրումի»:

Բազում են օգտաշատ պատգամները «Հովիւի Խօսքերի» էջերում, միայն թէ ընթերցենք ու առաջնորդուենք դրանցով: «...Կը կամենա՞ս պայծառակերպել հոգիդ ու միտքդ աստուածային լոյսով: Ուրեմն կարդա՛ կենսատու խօսքերը Գարեգին Խաչատուրեանին» (Յովնան Արք.):

Դիւան Առաջնորդարանի
25 Յունուարի, 2022

«ՈՍԿԵՂԵՆԻԿ» ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ - Ե

- Հաւատքի լուրմը սիրոյ եւ անձնութեան մէջ է:
- Ո՛վ կրնայ ճշմարտապէս սիրել առանց սիրոյ խաչը կրելու, ուրանալով ի հարկին իր անձն ու ունեցածը:
- Ներդրամտութիւնը կը դառնայ անզօր հոն, ուր բարոյութիւնն ու ճշմարտութիւնը կը հայիտլովին ու կը նախատուն գիտակցօրեն:
- Մեր դարը լոյս կը պահանջէ: Բայց որքա՞ն խաւար ունի դեռ «այս աշխարհը»:
- Կենսքը միշտ վերելք է անդադար անելի վեր՝ դէպի աղբիւրը անսպառ Լոյսին:

ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊՍ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՀՈՎԻՒԻ ԽՕՍՔԵՐ

ԳՐԱԴՈՒԱԾ ՕՐ

ԹԵՔԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ԼԻԲՐԱՐՆԻ ՏԵՂԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

21 Փետրուար 2022
Արամ Ա. Կաթողիկոսի Հռչակած Սփիւռքի
Տարուան Առիթով
«Մշակոյթի Դերը Սփիւռքի Հայապահպանման
Գործին Մէջ»

Տեօրթեոյցի Պենոն Վասիլեանի Յուշերը Չոր Մերճուման-Չորք Մարգպան

Շար. Նախորդ թիւէն

Նամակը գրեցի պատասխանը եկաւ, ինծի վեց ամիս ներում տուին...:
...Գործաւորներու ախատանքը ամէն երեք օրը մէկ կը յանձնեմ տնօրէնին:
Ես հինգ տարի *քուրանի* մոտէլներ պատրաստէի, անոնք չանձնեցի,
կախեր էի թելերու վրայ. տնօրէնը լուր չուներ: Ես իմ գլխուս՝ գործեր
կ'ընէի: Տնօրէնը եկաւ տեսաւ կախուած *քուրանները*՝
- Այստեղ կախուած մոտէլները որո՞ւ եմ,- ըսաւ:
- Մէկու մը չէ, ես անոնք խաղալիքի տեղ շինէի եմ:
- Պենոն, բէր Նայիմ ինչ ըրեր ես,- ըսաւ: Տարի, լաւ մը Նայեցաւ, շինածս
մոտէլներուն հոմքերը շատ աւելի նուազ եւ աւելի գեղեցիկ էին, գրագիրները
կանչեց, ըսաւ՝ ասոնց գծագրութիւնը ո՞վ կրնայ գծել, մարդ ձայն չհանեց:
Գրագիրներու պատասխանատուին հարցուց՝ բանտարկեալներու մէջ
նկար գծող կա՞յ, ան ալ տետրակներուն մէջ Նայեցաւ, ըսաւ՝ Նեկուրօն կայ,
թիւ 7985 կոշկակարներու *արտելին* մէջ: Նեկուրօն կանչեցին, եկաւ
Նայեցաւ ըսաւ՝
- Ես ինը տարի է հոս եմ եւ ծերացած եմ, չեմ կրնար ընել,- գնաց:
Մեր մօտ 30 տարեկան հայ մը կար, մարաշցի՝ Արսէն Մարաշլեան անու-
նով, ճաղատ, ակռաներ չուներ, կոշիկի գործարանի աշխատանոցին մէջ
աղջկայ մը մեղքին մտեր էր, հինգ տարի բանտարկութիւն տուէր էին իրեն:
Դեռ տար եկած էր բանտ: Մեր *արտելին* մէջ ծաղիկի տերեւներ կը շինէր,
գրել-կարդալ չէր գիտեր, բայց ֆրանսերէն խօսելու համար լաւ էր ինծի
համար: Զովս եկաւ, «Պենոն, ես կը գծեմ» ըսաւ:
- Ծօ գլուխդ թքած, գրել-կարդալ չես գիտեր ի՞նչպէս պիտի գծես,- ըսի իրեն:
- Դուն ըսէ միւսիւք Երվէին: Յետոյ, Պենոն, դուն կ'ըսես, քանի սանթիմ
լայնք եւ քանի սանթիմ հասակ՝ ես կը գծեմ,- ըսաւ:
- Նկարին կոճակներուն գոյները նոյնը պէտք է ըլլան մատիտներով:
- Շատ լաւ, հոգ մի ըներ, գնա՛ ըսէ,- ըսաւ: Գացի տնօրէնին մօտ՝
- Սա մեր քովի ճաղատ Արսէնը կ'ըսէ թէ ինք կը գծէ,- ըսի:
- Սա մեր ճաղատը,- ըսաւ:
- Այո:
- Իսկ եթէ չկրնայ:
- Ես կ'ընեմ:
- Կանչէ Նայիմ,- ըսաւ: Գացի Արսէնը կանչեցի: Տնօրէնը հարցուց՝
- Դուն գրել-կարդալ գիտե՞ս:
- Ոչ,- ըսաւ,- բայց գծել գիտեմ:
- Եթէ չկարենաս քեզ մուտք սենեակը կը դնեմ:
- Եթէ չկարենամ դիր,- ըսաւ Արսէնը: Եօթը գոյնի մատիտներ բերին
տուին, մոտէլը դիմացը դրաւ սկսաւ դիտել: Չիս քովը կանչեց, ըսաւ՝
չափերը տուր, ես ալ իրեն ցոյց տուի, ահաւասիկ մեթրօն, հասակը ութսուն
սանթիմ պիտի ըլլայ...: Այդ օր մէկ հատը պատրաստեց: Տնօրէնը տեսաւ՝
հաւնեցաւ:
- Դուն ալ հայու գլուխ ես,- ըսաւ, մէկ ալ զարկաւ ծոծրակին՝ շոյելու ձեւով,-
շարունակէ գործդ,- ըսաւ ու գնաց:
Արսէնը եղաւ մեր գործերը գծողը: Իրեն օրական տասնուլոյս ֆրանք տուին
իր գործէն դուրս: Այս տարի նմուշները շատցուցին յաճախորդներու դրկե-
ցին, ամէն կողմէն ապսպրանքներ գալու սկսան, յաճախորդները երեսուն-
քառասուն հատ կ'ուզէին... այս գործին մէջ քառասուն հոգի սկսաւ
աշխատիլ: Միւս գործերը կեցան, միայն իմ մոտէլներս կ'ապսպրէին
յաճախորդները: Տնօրէնը ինծի 50 ֆրանք կու տար ամէն մէկ մոտէլի
համար, գործաւորներուն՝ 5 ֆրանք. աշխատանքը դիւրին էր, գործաւոր մը
օրական հինգ հատ կրնար շինել: Տնօրէնը ինծի ըսաւ՝
- Ուրիշ մոտէլներ ալ կրնա՞ս շինել:
- Այո, ամէն օր մէկ հատ կրնամ պատրաստել,- ըսի:
Սկսայ հին մոտէլները փոխել, տասը քիօնոցները հինգի իջեցուցի
ձեւափոխեցի, աւելի գեղեցիկ մոտէլներու վերածեցի: Ծաղատ Արսէնը կը
գծէր, գրագիրները աւելցան, գործաւորները չէին հասներ յաճախորդներու
ապսպրանքներուն, տասը տարի գործաւոր բերին, անոնց ալ սորվեցուցի:
Սորվեցնելու համար հինգհարիւր ֆրանք տուաւ տնօրէնը:
Ես երկրորդ նամակ մը եւս գրէի Բարիդ որ ինծի ներում տան: Առաջին
նամակիս պատասխանը ստացայ՝ վեց ամիս ներում տուէր էին: Երկրորդ
նամակիս պատասխանը ստացայ՝ երեք ամիս եւս ներում տուէր էին:
1934ին Նորէն նամակ գրեցի Բարիդ: 1934ի մէծ տօնին օրը ինծի ներում
տուին, այս անգամ չորս ամիս, ընդհանուրը եղաւ տասներեք ամիս:
...Ես ուրիշ տարի եւ տասնմէկ ամիս յետոյ աշխարհի լոյսը Նորէն տեսայ:

Սմբատը ինծի գրեր էր թէ Չպէտէն հինգ տարի սպասեր է ինծի, յետոյ
ամուսնացեր է ու Ամերիկա գացեր իօրեղբօր քով:

1934. Ֆրանսայի բանտէն դուրս

Ես եղայ երեսուն տարեկան, մագերուս եւ մօրուքիս ճերմակները երեւացին:
1934 Յուլիս տասնմէկին զիս կանչեցին՝ «Ինչ որ ունիս հաւաքէ եկուր»
ըսաւ պահակին մէկը: Հասկցայ որ այլեւս դուրս պիտի ելլեմ: Հաւաքեցի ինչ
որ ունիմ, իջայ վար: Սափրիչը եկաւ զիս ածիլեց, տոպրակիս մէջ եղած
հագուստներս բերին՝ «որմէկը կ'ուզես հագնիլ՝ վերցուր» ըսին: Աղուոր
զինուորական քոսթիմս կար: Նայեցայ՝
- Ոչ մէկն ալ չեմ ուզեր, ինծի դերձակ բերեք,- ըսի: Շուտով հեռաձայնեցին
դերձակը եկաւ, հինգ-վեց կերպաս բերաւ եւ քոսթիմի ժուրնալ մը: Ես
հաւնեցայ կերպասը,- սա մոտէլը կ'ուզեմ,- ըսի: Յետոյ շապիկ մը, բողկապ,
գուլպայ, ճերմակեղէն, գլխարկ եւ կօշիկ գրեցին: Դերձակը չափս առաւ գնաց:
Յաջորդ օր եկաւ քոսթիմին բաճկոնը բերաւ, փորձ ըրաւ, Յուլիս տասնչորսի
առաւօտը ինչ որ ուզէր էի ամէնը բերին: Նոր հագուստ հագայ, սափրիչը
Նորէն սափրեց, զիս տարին գրասենեակ, ինչ որ ունիմ՝ տուին, մնացած
դրամս ալ հաշուեցին տուին՝ 5753 ֆրանք: 275 ֆրանք հագուստի դրամը
վճարելէ յետոյ զիս տարին դուրսի դուռը, կից մըն ալ զարկին՝ «*ալէ օն*» ըսին:
Մէկ բան մոռցայ ըսելու: Տասը գիրքեր ունէի՝ թերթի մը փաթեթեցի, դուրս
ելայ թաքսի մը առի քաղաք իջայ, պզտիկ պայուսակ մը գնեցի, գիրքերս
մէջը դրի, յետոյ ածիլուելու ինչ որ պէտք էր՝ առի, թաշկինակ մըն ալ գնեցի,
գացի ճաշարան շիշ մը զինի եւ ուտելիք ուզեցի կերայ-խմեցի: Հոն միլիթեր
մը հանդիպեցայ, իրեն հարցուցի Մարսէլի շոգեկառքը ժամը քանիին կը
քալէ: «Ժամը չորսին», ըսաւ: Հարցուց՝ «բանտէ՞ն ելած ես», «այո», ըսի,
փաստաթուղթս ցոյց տուի՝
- Bon Voyage,- ըսաւ: Թաքսի մը առի կայարան գացի, Մարսէլի համար
թիքէթ մը վերցուցի: Բաւական ժամանակ ունէի, սրճարան մը նստայ շիշ
մը զինի ալ հոն խմեցի, քիչ մըն ալ ուտելիք առի շոգեկառքին մէջ ուտելու,
ժամը չորս եղաւ շոգեկառքը եկաւ, բարձարացայ, քսան վայրկեան ետք
շոգեկառքը քալեց: Զսանչորս ժամ յետոյ Մարսէլ հասանք, վար իջայ
բեռնակիրները գլխուս հաւաքուեցան: Պայուսակս մեծ բան չէր որ տայի:
Քալելու սկսայ, լսեցի երկու մարդիկ հայերէն կը խօսին իրարու հետ,
մօտեցայ զիրենք բարեկեցի, ըսի՝ այստեղ հայեր ու՞ր կ'ըլլան: Ֆրանսերէնով
հարցուց՝ դուն հա՞յ ես:
- Հայ եմ,- ըսի: Սկսան հետս հայերէն խօսիլ, իրենց ըսի,- հայերէն չեմ
գիտեր թրքերէն կը խօսիմ:
- Չըսե՛ս ատանացի ես:
- Ատանացի չեմ, բայց այդ կողմերէն եմ:
- Ո՞րտեղացի ես:
- Տեօրթեոյցի եմ:
- Համբարձում չալը կուշու՞ն¹ կը ճանչնա՞ս:
- Այո,- ըսի,- Համբարձում ախպար կ'ըսէին իրեն:
- Այ կ'ուզե՛ս իրեն տանիք քեզ:
- Այո,- ըսի: Չիս տարին, շատ ալ մօտիկ տեղ էր հինգ վայրկեանէն հասանք,
դուռը դակեցին, Համբարձումը դուրս ելաւ, իրեն ըսին՝ քեզի հիւր բերինք:
- Ո՞վ է այդ հիւրը,- ըսաւ:
- Տեօրթեոյցի մըն է:
Համբարձումը ինծի մօտեցաւ, Նայեցաւ, անմիջապէս ինծի փաթեթուեցաւ՝
- Պենոն եղբայր,- ըսաւ,- հրամեցեք, հրամեցեք,- ըսաւ: Ես ալ Նոր եկայ
արդէն: Ներս մտանք նստանք, զիս հոն տանողները՝ ատանացի Կարապետ
եւ Իգնատիոս Էֆենտիները ինծի հարցուցին, ես ալ իմ անցեալէս պատմեցի:
Համբարձումը սեղան մը պատրաստեց, Պորտօ գինին բերաւ, ուտելիքներ
դրաւ, կերակր-խմեցիք, խօսեցանք:
- Պէյրուս պիտի երթամ, բայց չեմ գիտեր ինչպէս պիտի ընեմ,- ըսի:
- Այստեղ պէյրուսիցի Անտոնը կայ, այդ գործերը կ'ընէ դիւրն է,- ըսաւ
Համբարձումը,- վաղը անոր կը տեսնենք:- Համբարձումը չթողուց որ
երթամ: Այդ օր հոն մնացի: Օրը Շաբաթ էր, Համբարձումը ըսաւ,- դուն ինը
տարի է չիքէօֆթէ կերած չես, վաղը իմ ձեռքէս չիքէօֆթէ մը կեր, ատկէ
ետք Անտոնը կը տեսնենք:- Կարապետը եւ Իգնատիոսն ալ հրաւերեց՝
վաղը ժամը տասին հրամեցեք եկեք,- ըսաւ, սուրճ մըն ալ խմեցինք, հիւրե-
րը գացին: Իրիկուան ժամը տասներկուքին անկողին պատրաստեցին
պառնկեցանք: Ես անքուն էի՝ լաւ մը քնացայ:

Շար. յաջորդ թիւով

1 Չալը դուշու.- փոքրիկ թռչուն:

ՌԱԿ-ի Համադրուած Մամուլ

Ի՞նչ Սխալներ Գործեցինք Որ Հոս Հասանք

ՉԱԲԵՆ Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Շար. Նախորդ թիւէն

....Չենք կարողացել տարբերել պետութիւնը կուսակցութիւնից ու կուսակցական մտայնութիւն ենք մտցրել պետական կեանքի մէջ: Պետական մարդիկ չէինք մենք... Էջ 54: ...Հայաստանը պետք ունի բոլշեւիկներին որովհետեւ պետք ունի Ռուսաստանին... Էջ 65: Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը անելիք չունի այլեւս... Էջ 70:

Աւելի եւս, կուսակցութիւնը՝ սոսկ միջոց լինելու փոխարէն՝ դառնում է կամաց-կամաց ինքնապատկան... Էջ 83: ...Հաշնակցութիւնը սպառնում է իր անելիքը... Էջ 86: ...այսօր մենք գործ ունենք խորհրդային Ռուսաստանի հետ: Սա ամենամեծ ու վճռական ոյժն է՝ մեր հանդէպ կամ մեր կողքին: Հայաստան պիտի դաշնակցի խորհրդային Հայաստանի հետ, ուրիշ ելք չունի այլեւս... Էջ 87:

Մենք գործ ունինք խորհրդային Ռուսաստանի հետ Էջ 87:....Հայ բոլշեւիկներ-դաշնակցականներ են, միակ դաշնակցականները այսօր, անելի դաշնակցական՝ քան դու եւ ես... Էջ 90:....Բոլշեւիկները պետք են Հայաստանին... Էջ 91:....Դաւաճանում էք դուք՝ որովհետեւ գործիքը սիրում էք անելի՝ քան գործը... Էջ 100:....Որոշումներ ցոյց են տալիս՝ որ կուսակցութիւնը չը գիտէ իր անելիքը, չունի անելիք եւ գոր փորձեր է անում բառային ֆորմուլների տակ քողարկել իր անկենդանութիւնը... Էջ 105: Վրդովում եմ ամբողջ հոգով՝ սարսափում եմ թէ ինչպէ՞ս ապրիլ մի մթնոլորտի մէջ, ուր չի մնացել ոչ փոխադարձ հաւատ՝ ոչ փոխադարձ յարգանք... Էջ 108:

Երանի այդ օրերուն Յովհաննէս Զաքարյանին, դաշնակցութեան կեդրոնական կոմիտէին մէջ՝ հետեւորդներ ունենար, եւ մենք այսօր հաւանաբար կ'ունենայինք ոչ պառակտուած՝ այլ կազմակերպուած սփիւռք մը՝ եւ հզօր Հայաստան մը:

Հազար ափսոս որ իր ժամանակին «Զօրավար Անդրանիկին» չսեցին, տարիներ ետք՝ Յովհաննէս Զաքարյանին եկաւ եւ ըմբոստացաւ՝ եւ որպէս իրաւ եւ ճշմարիտ դաշնակցական իր քննադատութիւնը կատարեց 1923ին: Երկու տարի անց՝ 1925ին Շահան Նաթալի կը իրաժարի կոմիտէի անդամակցութենէն, եւ կը սկսի իր գրական-պատմական աշխատասիրութիւններով զբաղիլ: 1923ին Փարիզի մէջ Վազգէն Շուշանեան՝ եւ Շահան Շահնուր կը իրատարակեն «Մենք» պարբերաթերթը, այստեղ չեմ ուզեր մանրամասնութիւններու մտնել՝ այլ կը գոհանամ միայն յիշելով անունները եւ անցիլի: Բայց այդ թուականներուն արդէն Գերմանիա կը հաստատուին՝ որոշ դաշնակցական ղեկավարներ, որոնք հետեւող տարիներուն ընթացքին կը սկսին գործակցիլ Hitlerի ֆաշիստ կառավարութեան հետ:

Դաշնակցութեան կեդրոնական կոմիտէն 5 Դեկտեմբեր 1937ի շրջաբերականով մը կը յայտարարէ ըսելով «մենք կը փոշիացնենք Աղբալեաններին»: Նիկոլ Աղբալեան՝ որ ծնած է Թիֆլիս 24 Մարտ 1873ին եւ մեռած է Պէյրութի մէջ 15 Օգոստոս 1947ին, ան լուսաւորութեան նախարար եղած է 1919 Հայաստանի առաջին Հանրապետութեան կառավարութեան շրջանին, հակառակ որ լոյսի եւ գրականութեան՝ հազուադէպ քննադատներէն մէկը եղած է, եւ ինքը յայտնաբերած է Եղիշէ Զարեմցի՝ «Խելագարուած Ամբոխներ»-ու հանճարը, չէ վրիպած Սիմոն Վրացեանի սուրէն: Խոսքով Թիւթիկեան՝ «Նայիրի»ի Ժ2. թիւ 35 Կիրակի 2 Փետրուար 1969ի համարին մէջ, 4րդ Էջի երրորդ սիւնակի մէջ կը գրէ «Նիկոլ Աղբալեան 1938էն խզած է իր կապը Կ. կոմիտէի անդամներուն հետ, եւ իր մահը որ կը պատահի Պէյրութի մէջ, ստրկամիտ մը՝ որպէսզի կուսակցութեան բիւրոյի պաշին վարկ շահի, կը յայտարարէ հետեւեալ կարծիքը. «ԱՅՍ ԾԵՐՈՒԿԸ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՍԱՏԿԵՑԱԻՒ ԹԵ ԶԵ ՀԱՏ ԴՇՈՒՄՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՊԻՏԻ ՄԱՏՆԵՐ ՄԵՉ»: ՄԵԼ տարի անց «Լեւոն Շանթ» 4 Յունուար 1938ին՝ հրապարակաւ կը քննադատէ բիւրոյական գործունեութիւնը:

Համաշխարհային պատերազմը կը սկսի 1 Սեպտեմբեր 1939ին, եւ դաշնակցութեան կուսակցութիւնը՝ առաջնորդութեամբ Դրաստամատ Կանայեանի՝ իր մասնակցութիւնը կը բերէ Hitlerի բանակին մէջ գերմանական զինուորական տարազներ հագած, որուն մասին մենք մեր յօդուածին սկիզբը անդրադարձանք այդ սխալին մասին:

Անդրանիկ Ծառուկեան իր «Սփիւռքի Տասնամեակները» գիրքին մէջ՝ որ հրատարակուած է տարիներու ընթացքին «Նայիրիին» մէջ, եւ որպէս գիրք հրատարակուած է Հալէպ 2000 թուականին, անդրադարձած է որոշ մանրամասնութիւններով այդ բոլոր սխալներուն մասին, 1920-80 թուականներուն միջեւ, այն սխալներուն մասին որոնք մենք յիշատակած ենք մեր յօդուածին սկիզբէն մինչեւ վերջը: Հեղինակին գրական քննական վերլուծական ոճին եւ ոսկի գրիչէն նկարագրուած պատմական եղելութիւնները, հաճոյքով կարելի է ընթեռնել եւ ծանօթանալ տասնամեակներու ճշմարիտ եղելութիւններուն համար:

Ուստի հազիւ երկրորդ համաշխարհային պատերազմը աւարտած էր, եւ այդ 1955ի թուականներուն, երբ տարագիր սփիւռքը անկազմակերպ էր՝ ինչպէս մինչեւ այսօր, եւ տակաւին հայ ժողովուրդը թիթեղէ հիւղաւաններու մէջ կ'ապրէր՝ զոր օրինակ Հալէպի՝ Պէյրութի՝ Աթէնքի եւ Եգիպտոսի հիւղաւանները զանազան երկիրներու մէջ, դաշնակցութիւնը նոր պաշտօնական սխալներու՝ արկածախնդրութիւններու մէջ մխրճուեցաւ նորէն, այն օրէն երբ Դրոն Պէյրութ հաստատուեցաւ, եւ այս անգամ եւս համայնավարութեան դէմ պայքարելու համար:

Երեւակայեցէք մեզի նման փոքր ազգ մը, հայրենիք՝ հազարամեակներու հողեր՝ պատմութիւն՝ մշակոյթ՝ քաղաքակրթութիւն եւ ամէն ինչ կորսնցուց եւ տարագիր դարձաւ, եւ անօթի՝ ծարաւ՝ բոպիկ անկազմակերպ սփիւռք մը, ինչպէ՞ս կրնայ հսկայ համայնավարութեան դէմ ոչ թէ պայքարիլ, այլ պատերազմիլ: Այսինքն ոտքը բոպիկ ժողովուրդ մը՝ ուրիշներու գործիք դառնայ եւ գործակալ եւ ոտքի տակ գոհ երթայ: Անշուշտ պիտի չյաջողէինք, եւ անդին հզօր արեւմուտքը մեզի պիտի գնահատէր ինչո՞վ, այսինքն հայը հայուն ջարդելով՝ զոհելով՝ կամ համայնավարութիւնը աշխարհի երեսէն պիտի մենք ջնջէինք եւ կամ դաշնակցութիւնը Հայաստանի իշխանութեան պիտի հասներ:

Այսինքն մեր ժողովուրդին տուած զոհերը՝ անելի քան երկու միլիոն ցեղասպանութեան, եւ համաշխարհային երկրորդ պատերազմին 300.000 զոհեր, այս բոլորը չէին բաւեր, ուրեմն հայ ժողովուրդը պետք էր անելի զոհէր տար: Որո՞ն համար եւ վասն ինչի՞:

Ասոր պատասխանը տուած է Յովհաննէս Զաքարյանին 98 տարիներ առաջ՝ ինչպէս որ գրած է իր «Հ.Յ.Դ. Անելիք Զունի Այլեւս» գիրքին մէջ ուր կ'ըսէ, «...մեր սեփական ապիկարութիւնը, երբ քաղաքական տհասութիւնը եւ պետական կեանքը վարելի անպատրաստութիւնը... Էջ 35: «...Հայ ժողովուրդը շատ է տուժած, շատ է յոգնած ու ուժասպառ է, իրաւունք չունինք նոր փորձանքների մէջ ձգելու նրան, նոր պատուհասների ենթարկելու, նոր զոհաբերութիւններ պահանջելու: Եղածը բաւական է կարծեմ... Էջ 64»: Ինչպէս այսօր:

Այդ օրերուն՝ Դրաստամատ Կանայեան Պէյրութ հաստատուեցաւ, ան գաղտնի գործունեութեամբ կ'երթեւեկէր Պէյրութի եւ Գահիրէի միջեւ, որովհետեւ այս երկու քաղաքներուն մէջ կը գտնուէին իր հյու հնազանդ գործակիցները:

Երանի միայն գտնուէր եւ իր կեանքը ապրէր, բայց նախքան իր մահը վերջին իր կործանիչ նուէրները կտակեց գնաց:

Առաջինը՝ Անթիլիասի կաթողիկոսական ընտրութեան՝ դժուարին եւ շատ պարզ լուծելի թնճունքն է, որ պատահեցաւ 20 Փետրուար 1956ին՝ Զարեհ Եպսկ. Փայասլեանի՝ Կիլիկիոյ Կաթողիկոս ընտրութեամբ, որուն հիմնական մոյիչ եւ գործադրող ու ընդհանուր Կիլիկեան Կաթողիկոսական աթոռի ընտրութեան ընտրապայքարին պատասխանատու առաջնորդ պարագլուխը եղած էր՝ Մովսէս Տէր Գալուստեան որ հաւատարիմ լծկանն էր Դրոյին:

Այդ թուականէն անցած են 65 տիւր եւ փոթորկոտ տարիներ, երբ մենք պատանի էինք, եւ մտային հասունութիւն չունէինք խորհրդածելու եւ միայն կը հետեւէինք: Ծերացանք տակաւին գաղութները՝ եկեղեցիները՝ ժողովուրդը՝ մշակոյթը՝ դպրոցները՝ հայ հասարակութիւնները՝ ազգը սփիւռքի մէջ երկուքի բաժնուած է:

100 տարիներէ ի վեր սխալէ սխալ անցանք՝ եւ տակաւին նոյն սխալները կը կրկնենք գործել, բայց մինչեւ ե՞րբ: Այս սխալներուն մասին է որ կը գրենք մենք:

Իսկ Դրոյին մասին կը յիշատակենք երկու աղբիւրներ, երկուքն ալ կը պատկանին՝ Անդրանիկ Ծառուկեանի գրիչին, առաջինը յիշած ենք մեր յօդուածին մէջ, «Սփիւռքի Տասնամեակները» Էջ 41-42ի վրայ, եւ երկրորդ աղբիւրը՝ «Առկայծող հայեր Եւրոպայի լոյսերուն մէջ» Էջ 42ի վրայ, որ տպուած է Պէյրութ 1999ին:

Իսկ կաթողիկոսական ընտրութիւններուն մասին, եթէ կը փափաքի յարգելի ընթերցողը անելի մանրամասն՝ անելի առարկայական եւ կամ անելի տրամաբանական եւ բացատրական տեղեկութիւններ ստանալ, կը թելադրենք՝ փնտռել գտնել եւ կարդալ, ճշմարիտ եւ իրաւ դաշնակցական մտաւորական Խոսքով Թիւթիկեանի՝ 1959ին տպուած Պէյրութ Սեւան տպարան հրատարակուած գիրքը՝ վերնագիր ունենալով «ԲԻՐՈՅԱԿԱՆ ՄԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՐԱՎ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՆ», կարդալ իմանալ կուսակցութեան բիւրոյական գործունեութեան մասին, այսինքն «Սիմոն Վրացեանական եւ Դրոյական» գործունեութեան մասին, որ ի՞նչ սխալներ գործած են, զոր Անդրանիկ Ծառուկեան այդ գործունեութիւնը կոչած է՝ «ՎՐԱՑԵԱՆԱԿԱՆ ԱՄԱՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐՈՒԹԻՒՆ»:

Կարծէ գիրքը ամբողջութեամբ կարդալ՝ բայց եթէ ընթերցողները կը դժկամին կարդալու՝ անպայման կարդալ Էջ 70-124ը՝ իմանալու համար պատմական իրողութիւնները:

Շար. յաջորդ թիւով

Հայկական Լուրեր

Ընդդիմութիւնը Վերջնական Որոշում Զուկի Նախագահի Թեկնածու Առաջադրելու Հարցին Վերաբերեալ

Ազգային ժողովի «Հայաստան» եւ «Պատիւ ունեմ» խմբակցութիւնները կը շարունակեն քննարկումները Նախագահի թեկնածու առաջադրել կամ չառաջադրելու հարցին շուրջ:

«Որոշման մասին դեռ չեմ կարող ասել, բայց քննարկումները շարունակուում են եւ Նախագահի թեկնածու առաջադրման կամ չառաջադրման վերաբերեալ որոշման մասին պատշաճ ժամկետներում տեղեակ կը պահենք», ըսաւ «Հայաստան» խմբակցութեան պատգամաւոր Գեղամ Մանուկեանը:

Հարցին՝ թե արդե՞ս՝ այդ հարցին շուրջ քննարկումներ եղած են «Պատիւ ունեմ» խմբակցութեան հետ, Մանուկեանը պատասխանեց, որ պաշտօնական քննարկումներ դեռ չեն եղած:

«Պատիւ ունեմ» խմբակցութեան քարտուղար Հայկ Մամիջանեան ըսաւ, որ խմբակցութիւնը չունի բաւարար պատգամաւորներու թիւ միայնակ Նախագահի թեկնածու առաջադրելու համար, բայց այս պահին իրենք խորհրդակցութիւններ կը կատարեն «Հայաստան» խմբակցութեան հետ: «Արդիւնքների մասին անպայման կը տեղեկացնենք», ըսաւ Մամիջանեան:

Համացանցի Վրայ

Յայտնի հոգեբույժ Վարդգէս Դաւթեան իր ֆէյսպուքի էջին վրայ հետեւեալը գրած է.

Ձիերը փոխելու ժամանակը (օրուայ էսսէն)

Տատիս ամառանոցում ամեն ինչ անշարժ էր. ուր որ աչքդ կտրէր- բացարձակապէս շունչ, շարժում չկար... Միշտ անփոփոխ էր պարտեզի հարեւանութեամբ գտնուող կիկլոպեան գերեզմանոցը, որտեղ վաղուց թաղումներ չէին անում, եւ ժամանակը կանգ էր առել երեւի Աղա Մոհամմադ խան Դաշարի արշաւանքից ի վեր, անշարժ էին հաստաբուն թթենիները, անսասան էին հեռուում երեւացող Տաւուշ բերդի եւ Սորանի ապակեայ ռեստորանի պատկերները: Բա տան կահ-կարասին. ծանր կաղնեփայտ սեղանը ուղղակի մեխուած էր յատակին. կարող էին տեղից շարժել չորս ուժով տղամարդ, հին բուֆետը, մահճակալները դարակոփ ամրութիւն ունէին:

Այս - ոչ մի տեղ չշտապող հանդարտութիւնն այնքան տպաւորիչ էր, որ երբ 2-3 ամսուայ արձակուրդից վերադառնում էի Երեւան, թուում էր, թէ մի քանի տարի բացակայել եմ քաղաքից: Միակ շարժումակը այդ ողջ մետաֆիզիկական անշարժութեան մէջ գրապահարանի դռներն էին, որոնք բացելիս այնպէս էին ճռռում, մի տեսակ խորհրդաւոր, չարագոյժ ճռռոցով, որ կարծես բացւում էր պարտեզի կիկլոպեան գերեզմաններից մէկը... Ես զգուշանում էի - յանկարծ տատս կէտգիշերին չարթնանայ ու սկսի ինձ նախատել իմ տարածած ընթերցասիրութեան համար:

Հրաշալի հագուազիւտ գրականութիւն կար - Դալի բացատրական բառարանից մինչեւ Ազատ Վշտունու անհամ պոետական գրքերը, «Կլոր տարի» մանկական հաստափոր ալմանախը, որը թուագրուած էր- 1954: Յետագայում աշխարհէ -աշխարհ ման եկայ, բայց նման հրատարակչական բարձր կուլտուրայով տպագրուած մանկական գիրք ոչ մի տեղ

չտեսայ: Մի անբախտ գիրք էլ կար - «Մարքսի դուստրերը» վերնագրով: Լուսանկարներով, ուր պատկերուած էին Ջեննի Մարքսը, Լաուրա Լաֆարգը, Էլեանորա Մարքս-Էվելինգը - բոլորն էլ շքեղաշուք, ուշ բարոկկոյի ոճի փրփուր զգեստներով, բանտիկներով եւ գլխարկներով: Ամեն անգամ նրանց տեսնելիս, տատս զարմանքով ասում էր. «Բա սրիէ շորերով ո՞նց են ռեւոլյուցիա արել»: Մի ուրիշ սարսաղ գիրք էլ կար (պատերազմի ժամանակ տպագրուած), կոչւում էր «Օգտակար խորհուրդներ»: Ինչպէս կոճերից եւ կոճակներից պատրաստել խաղալիք ատոմեքենայ, ինչպէս լաթի կտորներից կարել տիկնիկ, մի տեղ էլ «սխեմատիկ» գծանկար կար - «Ձեռքերի դիրքը լուացքի ժամանակ»: Մտածում ես - ինչերի միջով են մարդիկ անցել: Ինչպէս են ամեն թելը ... Յեղափոխութիւն, պատերազմ, զրկանք...

Հիմա, որ դիտում ենք ընդամենը երեկ- դիւնամիկ, արագաշարժ, յեղափոխական, այսօր- անբաշար ու ալարկոտ, դանդաղաշարժ ու խայտառակուած վարիչներին, համոզուում ենք, որ նրանք կոճից ու կոճակներից ատոմեքենայ չեն սարքում, կտորտանքից էլ տիկնիկ չեն կարում, որն, ի դէպ, շատ էլ կը պատշաճէր յաւերժական պատերազմի մէջ թաղուած, 40% աղքատութիւն ունեցող երկրում: Բայց այ, ոչ մի կերպ չեն կարողանում ձեռքերի դիրքը փոխել բիւջետային «փողերի լուացք» անելիս: Պատերազմ ու զուլում էլ եկան անցան, մինչդեռ այս կառավարութիւնը մնաց սառն ու անշարժ - կիկլոպեան գերեզմանոցի ապառաժ, անանուն քարերի նման: Գոնէ հիմա, ժամանակը չէ՞ արդեօք բոլոր մտազարներին, անշունչ, անհոգի արարածներին նոյն ցուցակով ուղարկելու դէպի անցեալի անշարժութիւնը եւ կառավարութիւն կազմելու իրօք խելացի, կեանքի մեծ փորձ ունեցող, սթափ եւ դիւնամիկ մասնագետներով:

Յ.Գ. Երբեմն իրօք զարմանում ես - Բա սրիէ խելքով ո՞նց են ռեւոլյուցիա արել...

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Օ՛, դու կարող ես ինձ դարձնել
Ամենից լաւը այս լուսնի տակ,
Եւ գեղեցիկը ամենքի մէջ,
Եւ բախտաւորը ամենքից շատ:
Քո ձեռքի փոքրիկ մի շարժումով
Կարող ես ինձ տալ աշխարհը մեծ,
Կարող ես բացել քո հայեացքով
Իմ դէմ՝ բարձրերը արեւամերձ.
Ու դարձնել ինձ նորից, նորից
Պատանի՝ պատրաստ սաւառնելու,-
Հաւատացրու որ սիրո՞ւմ ես ինձ,
Հաւատացրո՛ւ լոկ, հաւատացրո՛ւ

Ս. ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ

03 2022
ՓԵՏՐՈՒՄԱՐ

Կրկ Երկ Երբ Զրբ Հնգ Ուրբ Շբթ						
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

ՅՈՎՍԵՓ ԿԱՐԱԼԵԱՆ
(1897- 1981)
«Կանանց բաղնիք»

ՌԻԶԸՐՏ ԵՒ ԹԻՆԱ ԳԱՐՕԼԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՌԻՉԵՐՏ ԵՆ ԹԻՆԱ ԳԱՐՈՒՄ հրատարակչական հիմնադրամի դատակազմը կը յայտնէ, թէ բացուած է 2022-ի համար նոր գործեր ներկայացնելու շրջանը:

Հիմնադրամը կ'ընդունի սպիտեղքահայ երիտասարդ գրողներու գրական թե ուսումնասիրական որեւէ նոր, անտիպ կամ գիրքի ձեւին տակ ցարդ չհրատարակուած գործեր, դատակազմին կողմէ գնահատուելիւ եւ ըստ այնմ հրատարակուելիւ համար:

Գրական, պատմական, բանասիրական, եկեղեցագիտական ու հայ մշակույթի այլ կալուածները 2024-ի հայերէն թէ օտար լեզուներով գրուած գործերը պէտք է դատակազմին ներկայացուած ըլլան ամէնէն ուշր մինչեւ 30 Յունիս 2022:

Առաքումը գործերը պետք է ըլլան ա) մեքենագրում, բ) երեք օրինակով, գ) խտասալիկի վրայ արձանագրում: Ամուք պետք է ներկայացուին A4 թուղթի չափով եւ բաղկանան նուազագոյնը 9 պրակէ (144 էջ):

Դատակազմին կողմէ գնահատուած գործերը կ'արժանանան հրատարակութեան:

ՌԻՉԵՐԴ ԵՆ ԹԻՆԱ ԳԱՐՈՒԱՆ հրատարակչական հիմնադրամի նախագահն է՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ: Դատակազմի անդամներն են՝ Դոկտ. Զաւէն Սարգիսեան (ատենապետ), Դոկտ. Արմէն Իւրնէշլեան, Տեառք Համբիկ Պիլալեան, Յարութիւն Իսկահատեան, Յակոբ Լատոյեան եւ Տիկին Իրմա Տետեան:

Դիւան՝ Ռ. ԷԼ Թ. Գարօլան
Հիմնադրամի Դատակազմի

Դատակազմի հասցեն.-

Armenian Catholicosate of Cilicia

P.O.Box 70317

Antelias – Lebanon

E-mail: chancellor@armenianorthodoxchurch.org

Խնդրանք: Կր խնդրուի սփիւռքահայ թերթերէն արտատպել:

Առողջապահական

Տեսողութեան Համար Ութ Օգտակար Ուտելիքներ

Կարգ մը ուսուցիչներ կրկան օգտակար ըլլալ աչքերու առողջութեան համար, ըսած է սննդաբան Քերոլին Ուիլիամս:

Այժերու համար շատ օգտակար է վիթամին A-ը, որովհետև կը զօրացնէ եղջերաթաղանթը եւ կը բարելաւէ տեսողութեան սրութիւնը: Օրկանիզմին մէջ այս վիթամինին պակասը կրնայ յանգեցնել տեսողութեան «փիկմընթ ռոտոփսինի սինթէզիզ»ի հետ կապուած խնդիրներու, որու հետեանքով կը յառաջանայ մթութեան մէջ առարկաները յստակ տեսնելու անկարողութիւն, փոխանցած է Yahoo Life-ն:

Անկախաբանը տուած է ութ ուսելիքներու անունները, որոնք հարուստ են աչքերու համար օգտակար «ռետիկուլ»ով (վիթամին A) եւ այլ նիւթերով:

Այս վիթամինով առաջին կարգին հարուստ է գետնախնձորը: Անիկա կը պարունակե «քարոթինոիտ»ներ, որոնք կը գործեն որպէս «հակաօքսիտանթ»ներ:

Սպանաիրը, գանգուր կաղամբը եւ հակկիթը նոյնպէս կը նպաստեն աչքերու առողջութեան բարելաւման: Այս ուտելիքները հարուստ են «լիւթէին»ով եւ «զեակսանթին»ով, որոնք կը պաշտպանեն ցանցաթաղանթը: Այս «փիկմընթ»ները կը գործեն որպէս «հակաօքսիտանթ»ներ, ինչպէս նաեւ՝ կը կլանեն կապոյտ լոյսի զգալի քանակութեամբ ճառագայթներ՝ չարոտելով, որ ատոնք ներթափանցեն աչքին մէջ, որպէսզի լոյսէն յառաջացած ազատ «ռատիքայ»ները չվնասեն բջիջները:

Սևնդաբանը կը յանձնարարէ նաեւ սևնդականոսին մէջ սերառել ոստրէներ, որոնք «գիկը» կը պարունակեն:

«Զինքը անհրաժեշտ է օրկանիզմին մեջ աւելի քան 300 «ֆերմենթ»ներու աշխուժացման համար, այն այլ «հակաօքսիտանթ»ներու հետ միասին, ինչպէս՝ «սելէն»ը, կը պաշտպանէ ցանցաթաղանթի սպիտակուցներու կառուցուածքն ու կայունութիւնը եւ անոր բջիջները՝ կանխելով եւ դանդաղեցնելով տեսողութեան կորուստը».- ըսած է մասնագէտը:

Ամբողջ օրկանիզմին, այդ շարքին՝ աչքերուն բջիջներուն առողջութեան համար անհրաժեշտ է նաեւ վիթամին E, որու պակասը փոխհատուցելու եւ օրկանիզմին մէջ այդ վիթամինին բնական հաւասարակշռութիւնը պահելու համար մասնագետը կը լսնձնարարէ օրական ափ մը նուշ ուտել:

Զոր աչքի համախառնակիչ ունեցող մարդոց մասնագետը կը յանձնարարեւ անդրականոնին մէջ աւելցնել իրոյտ եւ օմեկա-3-ով հարուստ ծուկ՝ իշխան, սարտին. սաղմոն եւ «մէքրոյո»:

Մասնագետը կը յանձնարարէ մենտականօրէն մեջ ներառել նաեւ «բաբայա», որ «քաթարաքթ»-ի զարգացումը դանդաղեցնող «լիքօփեն» եւ վիթամին C կը պարունակէ:

Այբերու համար օգտակար ուտելիքներու ցանկին մէջ ընդգրկուած է նաեւ լուբիան: Սնդոքաբանը նշած է, որ առողջութեան համար կարելոր է բարձր «կլիքեմիք ինտեքս» ունեցող ուտելիքները (օրինակ՝ «ռիֆայնտ» հացահատիկները, «Էփրթայզըր»ները եւ շաքարով խմելիքները) փոխարինել ցած «կլիքեմիք ինտեքս»ով եւ բջիջանիւթով հարուստ ուտելիքներով, ինչպէս՝ օրինակ լուբիայի ընտանիքին պատկանող ուտելիքները եւ ամբողջահատիկները:

afhil.com

